

Medgyessy Ferenc Táncoló című szobrának műkő változata, restaurálási dokumentációja

Előzmények,

Medgyessy Ferenc klasszikus belső harmóniával komponált szobor-gondolatát többször is elkészítette. A korai periódushoz (húszas évek) tartozó, kisebb méret terrakotta változatát a Déri múzeum főbejárati lépcsője egyik falfülkéjében láthatjuk, de ennek a szobornak megvan a bronz változata többek között a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében is. A szóban forgó példány egy műkő változat, amelyik anyagában színezetten enyhén sárgás, inkább a terrakotta hatást közelítő megoldással készült.

Állapotleírás

A szobor korábban kültéren volt elhelyezve, ahol az évtizedek alatt lezajlott káros környezeti hatások (úgy mint a szél koptató ereje, a savas kémhatású eső oldó hatása, a fagyciklusok repesztő képessége) során felülete végletesen lekopott. A valódi plasztikát hordozó, finom-szemcsészetből álló, 2-5mm –es réteg hiányzik a szoborról. Mindenütt láthatók a töltőanyagul szolgáló kavics szemcsék. Kivételt csak a csapóesőtől némileg védett, a szobor jobb karjának belső oldala és a felsőtest hónaljától lehúzó jobb oldala képez, ahol az eredeti felület megmaradt szigeteit láthatjuk. A kopás olyan mértékűvé vált, hogy a műkő öntvény belső vas váz szerkezetének felszín közelébe került részletei is láthatóvá váltak (a test hátoldalán, a bal kézfej külső oldalán, a bal lábfej talpához érintkező, belső oldalán és a jobb kézfej által összefogott drapériacsomóból kandikáltak ki a fémváz rozsdásodott részletei). Mechanikai behatásokból eredő sérülést is felfedezhettünk a szobron. A talpzat fölött, a bokák régiójában repedés húzódik végig. Azt már nem lehet eldönteni, hogy ez a repedés mikor jött létre: még a szobor kihelyezett állapotában „kapaszkodtak bele”, vagy a posztamensről levételkor roppanhatott meg (ugyanis a szobortalpzat alján lévő cement-habarcs nyomok alapján a szobrot cementhabarccsal rögzítették a posztamensére), vagy későbbi mozgásakor. Mindenesre a belső vasalás összetartja az elvált felületeket és a repedés(ek) vízszintes iránya nem teszi lehetővé nagy mennyiségű nedvesség bejutását (ezáltal fagyban, repesztő hatás kiváltását). A tartós kültéri hatás eredményeként a felületen megtapadt biológiai szennyeződés – zuzmó telepek – nyomai annak ellenére is láthatóak, hogy a szobor hosszú évek óta a múzeum raktárában található.

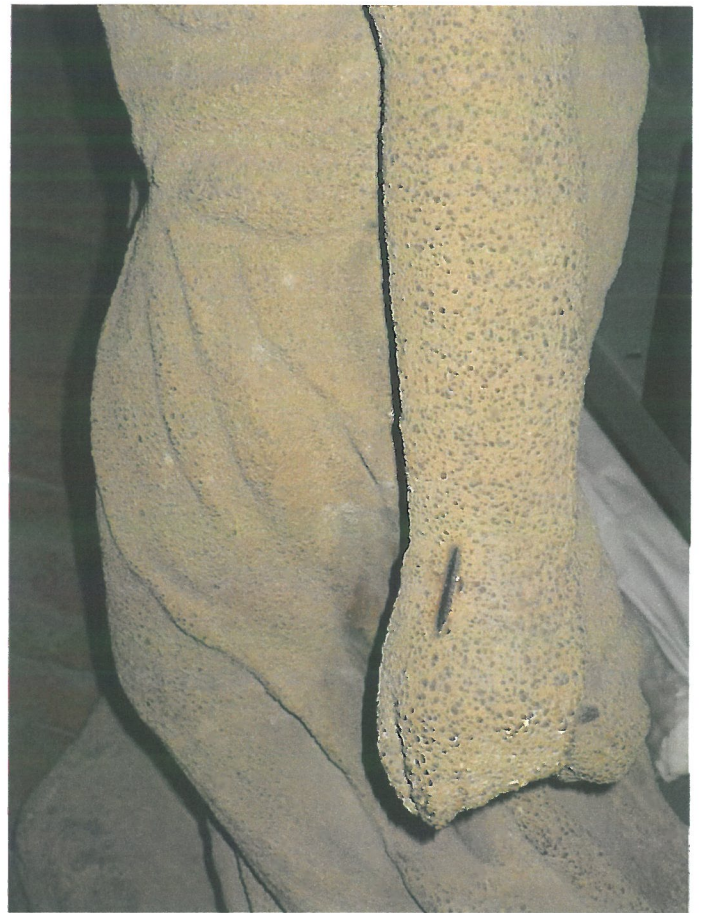

A szobor a múzeum raktárában restaurálás előtt. A jobb oldali képen látható barnás folt a megmaradt eredeti felületet mutatja.

A fej teljesen lekopott felülete a baloldalon és némi eredeti felület az előrelépő jobb láb alsó szárán.

Oldalnézeti felvételek az átvételi állapotról. A „kavicsos” felületből a csuklónál kikandikál az elrozsdásodott vasalás is.

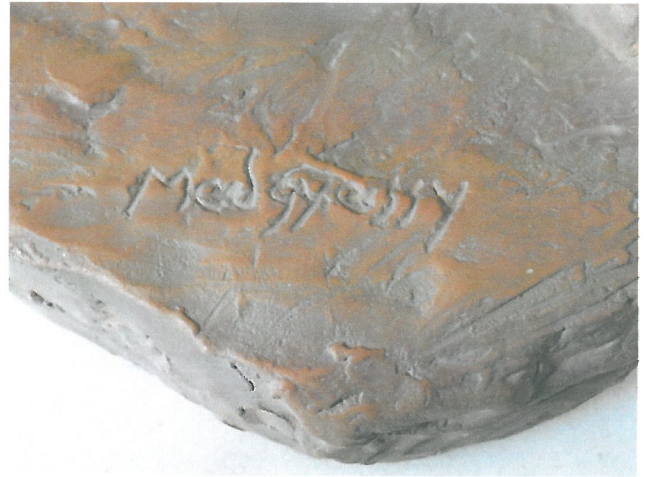
Restaurálás-rekonstrukció dilemmája

A feladat mind etikailag, mind technikailag több komoly kérdést vet fel. Lehet-e hitelesen restaurálni egy olyan szobrot, amelynek eredetiséget jelentő felülete jórészt hiányzik? A műemléki gyakorlatban természetesen számos esetben történtek olyan restaurálások, amikor az erősen kopott felületű (főleg barokk, vagy még korábbi korból származó) faragványok anyaga önmagában történeti értéknek minősítve, hiányaik teljeskörű pótlása nélkül jelenik meg. Ekkor az eltelt időt is érzékeltető – és így a hitelességet alátámasztó - *Hiány* mint esztétikai minőség jelenik meg. Ezekben az esetekben azonban többnyire csak analógiák alapján sejtethetjük, hogy milyen volt pontosan a szobor, faragvány felülete (vésett, csiszolt, festett?). Nehezen kalibrálható, de fontos szempont a hiány mértéke is. Jelen esetben a megmaradt, eredetinek minősíthető felület olyan elenyészőnek mondható, hogy ez önmagában hiteles rekonstrukcióra nem elegendő. Mivel azonban a szoborról számos verzió készült, a kiegészítés igénye a többi szobor ismeretében kényszerítő erejű.

Itt elérkezünk a feladat technikai problémájához. A teljesen azonos felületi kialakítás, a mintázott gesztusok teljesen azonos rekonstrukciója olyan feladat, amit jelen adottságok között inkább csak a meglévő terrakotta változatról vett szilikon negatív formába öntött új műkő öntvényel tudunk elérni (ekkor azonban nem lenne tovább szükség a régi darabra). Elméletileg elkészíthető lenne a kor technológiai fejlődését szemlélve egy olyan rekonstrukció, amikor a terrakotta példány 3D szkennelésével kapott eredményt egy 3D nyomtató segítségével a lekopott szobor felületére nyomtatjuk a hiányt. Mindez elméletileg lehetséges, de nincs tudomásom arról, hogy létezik ilyen gép. (Eljátszva a gondolattal, természetesen a kivitelezés csak a terrakotta és a műkő példány megfelelő

aránybeli összevetésével hozhat jó eredményt, mivel bele kell számítani a műkő öntvény esetleges zsugorodását is. Mindezt a tér minden irányában pontosan rögzítve.) Addig, amíg ehhez hasonló megoldások elterjedésére várunk kell a restaurátori gyakorlatban, addig nem marad más, mint a mintázott gesztusok „imitációja” a restaurátor szobrászi képességeinek alkalmazásával. Konkrét esetben az eredetileg agyagba mintázott felület gesztusait a kopott műkő felületre egy rugalmas, habarcs-szerű anyaggal kellett imitálni, majd a kiegészítő anyag szilárdulása után még a felület csiszolásával egységesíteni. De ez már a restaurálás menetének bemutatásához tartozik.

A Déri múzeum lépcsőházában elhelyezett terrakotta példány képe.

A talapzaton látható szignó és a körülötte jelentkező mintázott gesztusok tökéletes imitálásának kísérlete nemcsak etikai problémákat vet fel, hanem kivitelezés-technológiai akadályokba ütközik. A felület rekonstrukcióját ilyen helyzetben inkább csupán

az eredetiség „hihetőségének” szintjéig és semmiképp nem a görcsös „bizonygatásáig” tartom elvégezhetőnek.

Ezzel a, talán hosszas, eszmefuttatással akartam megindokolni, hogy a végső eredmény víziójában miért választottam egy olyan megoldást, ahol a technológiai különbségek (anyaghasználat) nem rossz értelmű imitációt eredményeznek, hanem az „eredetiség” látványát hihetően interpretáló rekonstrukciót, azzal a különbséggel, hogy az apró részlet-azonosságokat ne kérhesse számon a szemlélő, mivel a teljesen ép felülethez képest egy már „megkopottságot” sugalló látványt kap.

A restaurálás fázisai

Tisztítás

A Múzeumból műhelyembe szállított szobor felületéről először el kellett távolítani a biológiai szennyeződések. Ezt **Remmers BFA** algaölőfolyadék permetezésével, majd a felület desztillált vizes atmoszárával végeztem. A kopott felület miatt bátran alkalmazhattam mechanikus (gyökérkefés) tisztítást is.

Korrózió védelem

A kiszáradt felületen a rozsdásodott, látszó fémfelületek védelme következett. Kis marófejekkel fémtisztára csiszoltam a látható részeket, majd Remmers Rostchutz M akrildiszperzió és Remmers Betofix Spachtel javítóhabarcs keverékével fedtem ezeket a részleteket. Az ecsettel felhordott anyag hamarosan erősen tapadó, kemény, de rugalmas felületűvé vált.

Felületi rekonstrukció kialakítása

A meglévő analógiák (fotók) segítségével a kopott felületre rá kellett mintázni a hiányt. Ehhez több kísérleti keverék után a Remmers Restauráló habarcsának SK típusú változatát használtam, amihez égetett siena por pigmentet adagoltam a sötétebb árnyalat eléréséhez. Az egységesen elkészített száraz keveréket szakaszosan használtam fel. A habarcsot Remmers haftfest tapadóhíddal kevertem. Az így kapott sűrűn folyó habarcsot finom lanzettákkal mintáztam a felületre. A keverék viszonylag gyors kötése miatt csak kisebb felületeket fogtam be egyszerre. A következő keverék gond nélkül hozzákötött az előzőhöz és a határfelületek eldolgozása is viszonylag problémamentes volt. A megkötött anyagot utólag, finom reszelőkkel, csiszoló papírral, csiszoló kövekkel koptattam össze, illetve ezekkel lehetett határozottabb mélyedéseket, nútokat kialakítani a mintázott felületen. Az apró részletek visszamintázását követően alapvető szempont volt a megmunkáltság egységességének érzetét megfogalmazni.

Patinázás-Felületvédelem

Az így kialakított felület apró tónuskülönbségeinek eltűntetése és a csekély megmaradt eredeti felülethez hangolás érdekében **Keim restauro lasur** szilikát festékekkel patináztam a kiegészített felületet. Ez önmagában is hidrofóbizáló hatású, de befejezésül a teljes szobrot áteccseteltem **Remmers Funcosil SNL** sziloxán alapú oldószeres hidrofóbizáló folyadékkal.

A restaurált szobrot a Medgyessy Múzeumban, kültérben, de tornácos védelem alá helyezett posztamensre állítottuk.

Módy Péter

okl. kőszobrász restaurátor, Múemléki Szakértő

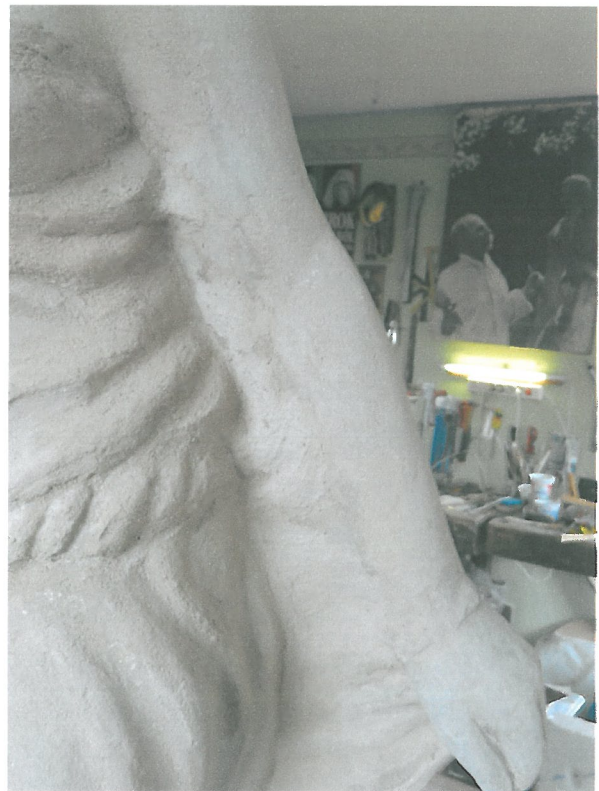
A plasztikai kiegészítés stációi

A felület nyers felmintázása. Míg az összefogottabb felületeken viszonylag könnyű kialakítani a formát, addig a részletgazdagabb területekre csak a megfelelő mennyiség felmintázása készült el első körben. A mélyedések, élek kialakítását a megszilárdult anyagba reszelőkkel, apró, finom csiszolókövekkel alakítottam ki.

A jobb kézfej visszamintázásának munkaközi állapota.

Részletek a munkaközi állapotról

A restaurált szobor

IGAZOLÁS

a pályázati támogatásból megvalósult restaurálás befejezéséről.

A Déri Múzeumban őrzött **Medgyessy Ferenc Táncoló nő** című alkotásának restaurálása sikeresen megvalósult. A műalkotás az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő, NKA Nemzeti Kulturális Alap KÖZGYŰJTEMÉNYI KOLLÉGIUMA által, 204111/03995 pályázati azonosító szám alatt nyilvántartott támogatás segítségével került kiállítható állapotba.

Jelenleg a Medgyessy Ferenc Emlékmúzeum árkádok alatt folytatódó állandó kiállításának részeként látható. A bemutatás módjáról mellékletben szereplő fotók számolnak be.

MEDGYESSY FERENC TÁNCOLÓ NŐ CÍMŰ ALKOTÁSÁNAK
KIÁLLÍTÁSA

MEDGYESSY FERENC SZOBRÁSZ ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSA ÁRKÁDOK
ALATT ÉS A SZABAD TÉRBEN

Debrecen, 2018. július 11.

Fodor Éva Irén
Fodor Éva Irén
muzeológus